

Μέτρα ελέγχου και μείωση του θορύβου

Η εξάλειψη ή η μείωση του υπερβολικού θορύβου στην εργασία δεν συνιστούν απλώς νομική υποχρέωση των εργοδοτών, αλλά εξυπηρετούν επίσης τα εμπορικά συμφέροντα των επιχειρήσεων. Όσο πιο ασφαλές και υγιές είναι το περιβάλλον εργασίας τόσο περιορίζεται η πιθανότητα δαπανηρών απουσιών, ατυχημάτων και απόδοσης κάτω του αναμενόμενου. Στο παρόν τεχνικό δελτίο παρατίθενται συνοπτικά τα μέτρα που πρέπει να λαμβάνονται για τη μείωση και τον έλεγχο του θορύβου στην εργασία.

Βήματα προς την επιτυχία

Ο θόρυβος μπορεί να αποτελεί πρόβλημα σε πολλούς χώρους εργασίας, όχι μόνον σε εργοτάξια και εργοστάσια αλλά οπουδήποτε, από γεωργικές εκμεταλλεύσεις μέχρι κέντρα νυχτερινής διασκέδασης και από σχολεία μέχρι αίθουσες συναυλιών. Ανεξαρτήτως του χώρου εργασίας, απαιτούνται τρία βασικά βήματα ώστε να αποφεύγεται η πρόκληση βλαβών στους εργαζομένους:

- εκτίμηση των κινδύνων
- βάσει της εκτίμησης, λήψη μέτρων για την αποτροπή ή τον έλεγχο των κινδύνων
- τακτική παρακολούθηση και αναθεώρηση της αποτελεσματικότητας των μέτρων που λαμβάνονται.

Εκτίμηση των κινδύνων

Ο βαθμός και ο τύπος της αξιολόγησης εξαρτώνται από τη μορφή και την έκταση του προβλήματος στο χώρο εργασίας, ενώ πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όλοι οι κίνδυνοι που εγκυμονεί ο θόρυβος. Για παράδειγμα, οι τρόποι με τους οποίους ο θόρυβος μπορεί να αυξήσει τον κίνδυνο ατυχημάτων σε ένα εργοστάσιο πρέπει να εξετάζονται παράλληλα με τον κίνδυνο θορυβογενούς απώλειας της ακοής.

Κύρια σημεία της εκτίμησης των κινδύνων

- Προσδιορίστε τους διάφορους κινδύνους που σχετίζονται με το θόρυβο στην επιχείρησή σας. Για παράδειγμα:
 - Υπάρχουν εργαζόμενοι που εκτίθενται σε δυνατούς θορύβους, με πιθανό κίνδυνο θορυβογενούς απώλειας της ακοής;

- Υπάρχουν επικίνδυνες ουσίες στο χώρο εργασίας που μπορεί να αυξήσουν τον κίνδυνο ακουστικών βλαβών;
- Μήπως ο θόρυβος σε ορισμένες εργασίες δυσχεραίνει την επικοινωνία, αυξάνοντας τον κίνδυνο ατυχημάτων;
- Μήπως η φύση του θορύβου συμβάλλει στη δημιουργία άγχους στους εργαζομένους της επιχείρησης;
- Εξετάστε ποιοι μπορεί να υποστούν βλάβες και με ποιον τρόπο, συμπεριλαμβάνοντας το έκτακτο και το μερικής απασχόλησης προσωπικό, καθώς και τους εργαζομένους που ανήκουν σε ειδικές ομάδες κινδύνου όπως οι έγκυοι.
- Αξιολογήστε τα μέτρα που έχουν ήδη ληφθεί για τον έλεγχο των επιπέδων θορύβου και αποφασίστε τις περαιτέρω δράσεις που πρέπει να αναληφθούν.
- Καταγράψτε όλα τα συμπεράσματα και ανακοινώστε τα στους εργαζομένους και τους εκπροσώπους τους.

Λήψη μέτρων για την αποτροπή ή τον έλεγχο των κινδύνων

Υπάρχει μια ιεράρχηση των μέτρων ελέγχου που μπορούν να ληφθούν για τη διασφάλιση της υγείας και της ασφάλειας των εργαζομένων:

- εξάλειψη των πηγών θορύβου
- έλεγχος του θορύβου στην πηγή του
- συλλογικά μέτρα ελέγχου, συμπεριλαμβανομένης της οργάνωσης της εργασίας και της διαρρύθμισης του χώρου εργασίας
- μέσα ατομικής προστασίας.

Εξάλειψη των πηγών θορύβου

Η εξάλειψη των πηγών του θορύβου είναι ο αποτελεσματικότερος τρόπος πρόληψης των κινδύνων για τους εργαζομένους και πρέπει πάντοτε να λαμβάνεται υπόψη κατά το σχεδιασμό νέου εργασιακού εξοπλισμού ή χώρων εργασίας. Η χάραξη πολιτικής στον τομέα των προμηθειών «για μηδενικό ή ελάχιστο θόρυβο» είναι συνήθως ο πιο αποδοτικός από πλευράς κόστους τρόπος για την αποτροπή ή τον έλεγχο του θορύβου. Αρκετά κράτη μέλη διαθέτουν βάσεις δεδομένων που βοηθούν τις επιχειρήσεις στην επιλογή εργασιακού εξοπλισμού.

Έλεγχος του θορύβου στην πηγή του

Στα προγράμματα διαχείρισης του θορύβου πρέπει να δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στη μείωση του θορύβου, στην πηγή ή στη διαδρομή του, λαμβάνοντας υπόψη το σχεδιασμό και τη συντήρηση τόσο του εξοπλισμού όσο και του χώρου εργασίας.

Αυτό επιτυγχάνεται με μια σειρά μηχανολογικών παρεμβάσεων, συμπεριλαμβανομένων των εξής:

- απομόνωση της πηγής μέσω του εντοπισμού, της κάλυψης ή της απόσβεσης των κραδασμών, με τη χρήση μεταλλικών ελατηρίων ή ελατηρίων αέρος ή ελαστομερών υποστηρίγματος
- μείωση στην πηγή ή στη διαδρομή — μέσω της χρήσης περιφράξεων και πετασμάτων, σιγαστήρων στις εξατμίσεις (σιλανσιέ), ή μέσω της μείωσης της ταχύτητας κοπής, περιστροφής ή κρούσης
- αντικατάσταση ή μετατροπή μηχανών — συμπεριλαμβανομένης της χρήσης μηχανισμών μετάδοσης κίνησης με ιμάντα αντί των πιο θορυβωδών οδοντοκινήσεων ή ηλεκτρικών εργαλείων αντί εργαλείων πεπιεσμένου αέρα

- ☑ τοποθέτηση υλικών που προκαλούν λιγότερο θόρυβο — όπως λαστιχένιες επενδύσεις σε συνδέσεις, διατάξεις μεταφοράς και συσκευές δόνησης
- ☑ ενεργός μείωση του θορύβου («αντιθορυβικό σύστημα»), σε ορισμένες περιπτώσεις
- ☑ διενέργεια προληπτικής συντήρησης: λόγω φθοράς διαφόρων εξαρτημάτων, ενδέχεται να μεταβληθούν τα επίπεδα θορύβου.

Συλλογικά μέτρα ελέγχου

Σε περιπτώσεις που δεν είναι δυνατός ο επαρκής έλεγχος του θορύβου στην πηγή του, πρέπει να λαμβάνονται περαιτέρω μέτρα για τη μείωση της έκθεσης των εργαζομένων στο θόρυβο. Σε αυτά συμπεριλαμβάνονται αλλαγές:

- ☑ στο χώρο εργασίας — η ηχοαπορρόφηση σε μία αίθουσα (π.χ. μία ηχοαπορροφητική οροφή) μπορεί να έχει σημαντική επίδραση στη μείωση της έκθεσης των εργαζομένων στο θόρυβο
- ☑ στην οργάνωση της εργασίας (π.χ. μέσω της χρήσης μεθόδων εργασίας που απαιτούν μικρότερη έκθεση στο θόρυβο) και
- ☑ στον εξοπλισμό εργασίας — ο τρόπος εγκατάστασης του εξοπλισμού και η θέση στην οποία τοποθετείται μπορεί να παίξουν σημαντικό ρόλο στην έκθεση των εργαζομένων στο θόρυβο.

Πρέπει να εξετάζεται κάθε μέτρο ελέγχου του θορύβου από εργονομική άποψη. Εάν τα μέτρα ελέγχου του θορύβου δυσκολεύουν τους εργαζομένους στην εκτέλεση των εργασιών τους, υφίσταται το ενδεχόμενο να τροποποιηθούν ή να καταργηθούν στην πράξη και επομένως να καταστούν αναποτελεσματικά.

Μέσα ατομικής προστασίας

Τα μέσα ατομικής προστασίας (ΜΑΠ), όπως τα ωτοβύσματα και οι ωτοασπίδες, πρέπει να χρησιμοποιούνται ως ύστατη λύση αφού έχει καταβληθεί κάθε δυνατή προσπάθεια για την εξουδετέρωση ή τη μείωση του θορύβου. Σε περίπτωση που χρησιμοποιούνται ΜΑΠ:

- ☑ πρέπει να διασφαλίζεται ότι τα ΜΑΠ που επιλέχθηκαν είναι τα κατάλληλα για το είδος και τη διάρκεια του θορύβου — πρέπει επίσης να είναι συμβατά με τον υπόλοιπο προστατευτικό εξοπλισμό
- ☑ οι εργαζόμενοι πρέπει να διαθέτουν τη δυνατότητα επιλογής των κατάλληλων μέσων προστασίας της ακοής, ούτως ώστε να καταλήγουν στην πιο άνετη λύση
- ☑ πολλοί εργαζόμενοι, όπως οδηγοί, αστυνομικοί, πιλότοι και χειριστές κάμερας χρειάζονται ωτοασπίδες ή ακουστικά επικοινωνίας, συχνά με ενεργό σύστημα εξουδετέρωσης θορύβου, ώστε να εξασφαλίζεται η απρόσκοπτη επικοινωνία και να ελαχιστοποιείται ο κίνδυνος ατυχημάτων
- ☑ τα ΜΑΠ πρέπει να φυλάσσονται και να συντηρούνται κατάλληλα και
- ☑ πρέπει να παρέχεται εκπαίδευση στους εργαζόμενους σχετικά με τους λόγους για τους οποίους είναι αναγκαία τα ΜΑΠ, καθώς και για τη χρήση, τη φύλαξη και τη συντήρησή τους.

Ενημέρωση και εκπαίδευση

Στους εργαζομένους πρέπει να παρέχεται ενημέρωση και εκπαίδευση, ώστε να είναι σε θέση να κατανοούν και να αντιμετωπίζουν τους κινδύνους που σχετίζονται με το θόρυβο. Πρέπει να καλύπτονται:

- ☑ οι πιθανοί κίνδυνοι, καθώς και τα μέτρα που λαμβάνονται για την εξάλειψη ή τη μείωση αυτών
- ☑ τα αποτελέσματα από την αξιολόγηση των κινδύνων και τις μετρήσεις του θορύβου, σε συνδυασμό με την επεξήγηση της βαρύτητάς τους
- ☑ τα μέτρα ελέγχου του θορύβου και προστασίας της ακοής που λαμβάνονται, συμπεριλαμβανομένων των ΜΑΠ
- ☑ η χρησιμότητα και οι μέθοδοι εντοπισμού και επισήμανσης των συμπτωμάτων των ακουστικών βλαβών
- ☑ οι συνθήκες υπό τις οποίες οι εργαζόμενοι έχουν το δικαίωμα της επίβλεψης της υγείας τους και ο σκοπός αυτής.

Τακτική παρακολούθηση των κινδύνων και των μέτρων ελέγχου

Οι εργοδότες οφείλουν να ελέγχουν σε τακτική βάση εάν τα μέτρα που λαμβάνονται για την αποτροπή ή τον έλεγχο του θορύβου εξακολουθούν να είναι αποτελεσματικά. Ανάλογα με το επίπεδο της έκθεσής τους στο θόρυβο, οι εργαζόμενοι έχουν δικαίωμα στην κατάλληλη επίβλεψη της υγείας τους. Σε αυτές τις περιπτώσεις πρέπει να τηρούνται ατομικοί ιατρικοί φάκελοι και να παρέχεται ενημέρωση στους εργαζομένους. Οι γνώσεις που αποκομίζονται από την επίβλεψη πρέπει να αξιοποιούνται για την επανεξέταση των κινδύνων και των μέτρων ελέγχου.

Συμμετοχή των εργαζομένων

Οι διαβουλευσεις με το εργατικό δυναμικό απαιτούνται βάσει του νόμου και συμβάλλουν στο να διασφαλίζεται η δέσμευση των εργαζομένων στις διαδικασίες για την ασφάλεια και την υγεία και τη βελτίωση αυτών. Η αξιοποίηση των γνώσεών τους συμβάλλει στον έγκαιρο προσδιορισμό των κινδύνων και την υλοποίηση αποδεκτών λύσεων. Ο ρόλος των εκπροσώπων των εργαζομένων σε αυτή τη διαδικασία είναι πολύ σημαντικός. Πριν από την εισαγωγή νέας τεχνολογίας ή προϊόντων πρέπει να διεξάγονται διαβουλευσεις με τους εργαζομένους σχετικά με τα αναγκαία μέτρα προστασίας της υγείας και της ασφάλειας.

Νομοθεσία

Το 2003 εγκρίθηκε η οδηγία 2003/10/ΕΚ περί των ελάχιστων προδιαγραφών υγείας και ασφάλειας για την έκθεση των εργαζομένων σε κινδύνους προερχόμενους από φυσικούς παράγοντες (θόρυβος). Η οδηγία αυτή πρέπει να έχει μεταφερθεί στο εθνικό δίκαιο των κρατών μελών πριν από τις 15 Φεβρουαρίου 2006 (1).

Στο άρθρο 5 παράγραφος 1 της οδηγίας ορίζεται ότι, λαμβάνοντας υπόψη την τεχνική πρόοδο και τα διαθέσιμα μέτρα ελέγχου του κινδύνου στην πηγή, «οι κίνδυνοι που προκύπτουν από την έκθεση στο θόρυβο πρέπει να εξαλείφονται στην πηγή προέλευσής τους ή να περιορίζονται στο ελάχιστο». Η οδηγία ορίζει επίσης ως νέα ημερήσια οριακή τιμή έκθεσης τα 87 dB(A).

(1) Σε αντικατάσταση της οδηγίας 86/188/ΕΟΚ.

Περαιτέρω πληροφορίες

Το παρόν τεχνικό δελτίο εκδίδεται στα πλαίσια της ευρωπαϊκής εβδομάδας για την ασφάλεια και την υγεία στην εργασία 2005. Άλλα τεχνικά δελτία στην ίδια σειρά και περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με το θόρυβο διατίθενται στη διεύθυνση <http://ew2005.osha.eu.int>. Πληροφορίες σχετικά με τη νομοθεσία της ΕΕ που αφορά την ασφάλεια και την υγεία διατίθενται μέσω Διαδικτύου στη διεύθυνση: <http://europa.eu.int/eur-lex/>

Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία

Gran Vía, 33, E-48009 Bilbao
Τηλ. (34) 944 79 43 60, φαξ (34) 944 79 43 83
E-mail: information@osha.eu.int

